

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ**

Сікач Володимир Миколайович

УДК 658

**ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ТА ПІДВИЩЕННЯ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА**

Освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа та страхування
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

***Автореферат**
дипломної роботи на здобуття
кваліфікації магістра фінансів, банківської справи та страхування*

Полтава 2018

Дипломною роботою є рукопис

Робота виконана на факультеті обліку та фінансів Полтавської державної аграрної академії на кафедрі фінансів і кредиту

Науковий керівник доктор економічних наук
Плаксієнко Валерій Якович,
*Полтавська державна аграрна академія,
професор кафедри фінансів і кредиту*

Рецензент **Литвин Олександр Юрійович**
*Полтавська державна аграрна академія,
доцент кафедри економічної теорії та
економічних досліджень*

Захист відбудеться « » грудня 2018 р. о 9³⁰ годині на засіданні Екзаменаційної комісії у ПДАА за адресою: 36003, м. Полтава, вул. Сковороди, 1/3, навчальний корпус № 4, аудиторія 426.

*Відповідальний за
нормо-контроль*

О. В. Безкровний

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Конкуренція відносини у ринковому середовищі зробили загострення уваги вчених економістів на проблемних питаннях регулювання фінансової стабільності, що є неабиякою основою ефективного ведення фінансово-господарської діяльності. Це може бути досягнуто шляхом синхронізації ритмічної і ефективної роботи підприємств, ефективного механізму управління засобами виробництва і джерелами їх формування.

У вітчизняній та зарубіжній практиці дедалі більше наголошується, що найбільш важливою умовою ефективного функціонування суб'єктів господарювання є оптимальне співвідношення між складовими капіталу підприємства, що визначається через призму показників оцінки рівня фінансової стійкості і дають змогу оцінити рівень фінансового ризику, що генерує підприємство. На основі даних показників можна проаналізувати не лише ступінь автономності суб'єкта господарювання від фінансово-економічних ризиків під час прийняття управлінських рішень, а й проаналізувати стан основного капіталу та визначити співставність між складовими ресурсів суб'єкта господарювання.

Детальне вивчення структури капіталу дає підстави говорити, що саме структура фінансових ресурсів підприємства є тим визначальним чинником, що чинить безпосередній вплив на його фінансовий стан – рівень його платоспроможності в довгостроковій перспективі, рівень доходу, величину чистого фінансового результату та, врешті-решт, рівень рентабельності.

Однією із першочергових задач, що виникає перед фінансовими менеджерами та апаратом управління підприємства в цілому, є балансування між окремими складовими фінансових ресурсів, що визначають структуру капіталу. В контексті вище сказаного, ми вважаємо, що особливої актуальності набуває вивчення фінансового механізму управління формуванням фінансових ресурсів та ефективності їх використання. Крім того, варто звернути увагу на переваги та недоліки фінансування суб'єктів господарювання як за рахунок власних, так і за рахунок позикових джерел. Особливого загострення дане питання набуває на сучасному етапі розвитку вітчизняної фінансово-економічної системи, у період становлення фондового ринку та мінливих умов валютних коливань. Таким чином, для нарощування майнового потенціалу підприємства та сприяння ефективному веденню господарської діяльності, потрібно здійснити пошук оптимальних альтернатив та баланс джерел формування фінансових ресурсів, які, з одного боку, дозволять підприємству зберегти свою платоспроможність, а з іншого, – забезпечити приріст валової рентабельності активів.

За будь-яких умов конкуренто-ринкового середовища, на кожній стадії фінансового циклу, всі суб'єкти господарювання намагаються втримати належний рівень платоспроможності, фінансової стабільності та кредитоспроможності, що в свою чергу створить передумови для досягнення належного рівня рентабельності та ефективної роботи підприємства в цілому.

Вищевказаного можна досягти лише на основі оптимального поєднання власних і позикових джерел формування капіталу, раціонального формування

усіх факторів виробництва, дотримання збалансованості між необоротними та оборотними активами, синхронізації грошових потоків в розрізі видів діяльності, дотримання принципів нормування ресурсів. Всьому цьому сприяє налагоджена фінансово-аналітична робота, достовірне ведення бухгалтерського обліку та відображення інформації у фінансовій звітності, наскрізна методика діагностики та контролінгу, а також оптимальний вибір та впровадження управлінських рішень.

Саме дотримання належного рівня фінансової стійкості з однієї сторони, впливає на формування кредитоспроможності підприємства та утримання його «на плаву», а з іншої – здатне впливати на ефективність господарської діяльності. Отже, успіх кожного бізнесу прямо залежить від раціонального поєднання складових фінансових ресурсів, напрямів їх формування та використання.

В зарубіжній теорії та практиці неабияка увага приділена вивченню питань управління структурою капіталу суб'єктів господарювання. Серед відомих зарубіжних спеціалістів, що займаються вивченням даної проблеми, можна назвати Дж. К. Ван Хорна, Р. Брейли та С. Майерса та інших.

Значення капіталу для підприємств зокрема висвітлено в працях таких українських та зарубіжних вчених: А. І. Балабанова, І. Т. Балабанова, О. М. Бандурка, В. П. Белоліпецького, Н. П. Злепко, М. Я. Коробова, Т. О. Кізіма, Л. Т. Лахтіонової, І. О. Мерзлякова, С. В. Мочерного, П. І. Орлова, К. Я. Петрова, П. А. Стецюка, М. М. Тріпак, С. В. Хачатуряна, Г. Я. Шахової, С. І. Юрія. Значний внесок у розробку теоретико-методологічних основ визначення сутності капіталу та процесів його формування і використання внесли вітчизняні вчені-економісти: М. Д. Білик, І. О. Бланк, Л. Д. Буряк, О. Д. Василик, А. І. Даниленко, А. Г. Загородній, І. В. Зятковський, Г. Г. Нам, С. Я. Огородник, В. М. Опарін, К. В. Павлюк, А. М. Поддєрьогін, О. Р. Романенко, В. К. Сенчагов, В. М. Федосов В. М. та інші.

Проте ряд питань вимагають подальшого більш глибокого дослідження. Це стосується класифікації структурних елементів авансованого капіталу, джерел формування, удосконалення вартісної оцінки складових, визначення впливу інфляційних процесів на його структуру, ефективності використання та деяких інших. Тож в сучасному економічному світі з його виключно складною системою взаємозв'язків проблема управління капіталом стає все більш актуальною.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дипломна робота виконана в межах програми науково-дослідних робіт кафедри фінансів і кредиту за темою «Удосконалення механізму фінансової діяльності підприємств, організацій і установ».

Мета і завдання дослідження. Мета дипломної роботи полягає у вивченні процесів формування та напрямів використання капіталу на підприємстві, а також розробці рекомендацій, щодо виявлення резервів підвищення ефективності його використання. Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступне коло завдань:

– здійснити теоретичний аналіз концептуальних підходів щодо визначення сутності та значення капіталу промислового підприємства й

уточнити економічний зміст поняття «капітал підприємства» для адекватного структурування і вдосконалення методики аналізу структури капіталу;

- визначити напрями використання капіталу підприємства;
- визначити теоретико-методичні аспекти аналізу формування та ефективності використання капіталу підприємства;
- визначити теоретичні основи та необхідність управління капіталом підприємств;
- проаналізувати фінансово-економічний стан підприємства;
- дослідити аналіз структури та динаміки капіталу підприємства;
- провести оцінку ефективності використання капіталу суб'єкта господарювання;
- розробити та обґрунтувати шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства;
- вдосконалити методику аналізу структури капіталу підприємства з метою об'єктивного вивчення стану та виявлення можливостей її оптимізації;
- розробити систему використання альтернативних джерел фінансування діяльності підприємства.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес формування та використання капіталу підприємств в сучасних умовах. Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та практичні аспекти аналізу капіталу, що перебуває у розпорядженні досліджуваного підприємства.

Методи дослідження. Дослідження в дипломній роботі проводилися згідно з методологією системного підходу до вивчення економічних процесів і явищ. Теоретичною і методологічною основою дослідження у дипломній роботі є основні положення теорії та практики організації фінансового і управлінського аналізу, законодавча та нормативна база з питань методичних рекомендацій щодо здійснення аналізу формування та ефективності використання капіталу суб'єктів господарювання. При дослідженні теоретичних аспектів аналізу капіталу для визначення загальних напрямів розвитку та виявлення факторів, що впливають на процес формування капіталу підприємств, використовувались: системний аналіз (при розкритті змісту категорії «капітал» й опрацюванні методики аналізу формування капіталу); методи індукції, дедукції, абстракції і формальної логіки (для визначення й уточнення економічної сутності та змісту понятійного апарату); порівняння, групування, метод середніх величин, лінійне програмування (для опрацювання масиву статистичних даних й у моделюванні оптимальної структури капіталу підприємства); формалізація і моделювання (для аналізу потреби підприємства в додатковому капіталі).

Інформаційна база. Теоретичну базу дипломної роботи становлять сукупність загальнонаукових та спеціальних прийомів і методів дослідження. Теоретичною основою дослідження є науково-економічні та періодичні видання з питань розробки теоретичних механізмів і практичного інструментарію аналізу формування та ефективності використання капіталу вітчизняних підприємств, законодавчі та нормативні матеріали Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; наукові праці класиків світової економічної і фінансової думки, теоретичні висновки, узагальнення і розробки сучасних зарубіжних та

вітчизняних учених-економістів, провідних фахівців у сфері управління капіталом підприємств, що містяться у монографічній, спеціальній, періодичній літературі, матеріалах наукових та науково-практичних конференцій, а також власні дослідження та спостереження.

Базою для виконання дипломної роботи було обрано сільськогосподарський виробничий кооператив «Андріївський» Хорольського району, зокрема матеріали, що включають фінансову, статистичну та бухгалтерську звітність підприємства.

З метою полегшення розрахунків та отримання якісних розрахункових даних використані сучасні інформаційні технології.

Наукова новизна та практичне значення одержаних результатів. Наукова новизна полягає в систематизації теоретичних і практичних аспектів механізму формування та використання капіталу сільськогосподарського підприємства. До найбільш важливих результатів, що містять елементи наукової новизни, можна віднести:

- уточнено, що капітал і фінансові ресурси не є синонімами з огляду на те, що капітал є джерелом примноження прибутку, а фінансові ресурси призначені для покриття фінансових зобов'язань та здійснення витрат, пов'язаних з виробництвом; основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів є виручка від реалізації продукції (виконання робіт, послуг), тоді як капіталу – прибуток і амортизаційні відрахування; водночас обидві категорії виступають продуктом розподільних відносин у процесі матеріального виробництва та джерелом доходу, прибутку та інвестицій;

- узагальнено сукупність показників для оцінки формування та ефективності використання капіталу підприємства;

- окреслено чинники, які повинні бути підґрунтям в процесі формування оптимальної структури капіталу підприємств, враховуючи особливості діяльності та фази циклічного розвитку;

- набули подальшого розвитку обґрунтування необхідності застосування критеріїв оптимізації структури капіталу підприємства.

В дипломній роботі одержано ряд висновків теоретичного та практичного характеру. Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці ефективної системи управління формуванням капіталу підприємства, спрямованої на оптимізацію джерел його фінансування та підвищення рівня ефективності господарської діяльності. Впровадження результатів дослідження дасть змогу підвищити аналітичність облікової інформації, збільшити рівень розуміння керівниками процесу формування капіталу, вплив його на рентабельність та платоспроможність підприємства, посилити контроль за формуванням і динамікою капіталу підприємства відповідно до вимог законодавства, дасть можливість прогнозувати потреби та обирати оптимальні шляхи формування необхідних ресурсів.

Особистий внесок здобувача. Дипломна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, належать особисто автору.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження

доповідалися й одержали позитивну оцінку на студентській науковій конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю (м. Полтава 25 – 26 квітня 2018 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано дві наукові праці загальним обсягом 0,6 др. арк.

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків додатків, списку використаних джерел, що нараховує 97 найменувань, містить 26 таблиць, 15 рисунків, 5 додатків. Основний зміст дипломної роботи викладено на 103 сторінках друкованого тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дипломної роботи, відображено мету, основні завдання, об'єкт і предмет дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення, наведено дані про апробацію одержаних результатів.

У першому розділі «**Теоретико-методичні аспекти формування та використання капіталу суб'єктів господарювання**» – досліджено сутність поняття «капітал» і його еволюцію у світовій та вітчизняній науці, розкрито структуру капіталу, висвітлено значення його в умовах становлення ринкових відносин, систематизовано термінологію та запропоновано класифікацію капіталу за різними ознаками. Розглянуто теоретичні, методичні та практичні проблеми формування капіталу підприємства, проаналізовано сутність капіталу підприємства як економічної категорії. Визначено реальні можливості використання різних джерел формування капіталу промислових підприємств, а також з'ясовано чинники, що здійснюють найбільш суттєвий вплив на структуру капіталу вітчизняних підприємств. Охарактеризовано організаційні підходи до методики аналізу формування та ефективності використання капіталу підприємства.

Для ефективного функціонування підприємства важливе значення має визначення оптимальної потреби у власних фінансових ресурсах та позикових, забезпечення структури, джерел їх формування та обґрунтованих напрямків їх використання.

З врахуванням існуючих підходів до трактування капіталу, що подані в економічній літературі, характерних ознак та напряму дослідження, автором сформульовано його дефініцію в прикладному аспекті як сукупність економічних благ у грошовій, матеріальній і нематеріальній формах, які залучаються в економічний процес діяльності суб'єкта господарювання і здатні приносити дохід.

Аналіз використання власного і позикового капіталу підприємством показує, що за рахунок позикового капіталу підприємство має більше можливостей нарощення свого виробничого потенціалу, але при цьому зростає ризик втрати його фінансової незалежності.

Процес аналізу капіталу можна розділити на дві складові: оцінка стану капіталу та оцінка ефективності використання капіталу (табл. 1).

Спроможність вітчизняних суб'єктів господарювання не просто виживати, а й досягти успіху в ринкових умовах, насамперед, залежить від ефективності

управління наявним капіталом.

Таблиця 1

Показники формування та використання капіталу

Оцінка стану капіталу	Оцінка ефективності використання капіталу
<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт фінансової автономії - показує наскільки підприємство незалежне від позикового капіталу. Розраховується як відношення вартості власного капіталу до валюти балансу; - коефіцієнт маневреності капіталу - показує частку власних коштів, вкладених в оборотні активи. Розраховується як відношення власних оборотних коштів до валюти балансу; - коефіцієнт концентрації позикового капіталу - характеризує частку зобов'язань у валюті балансу і відображає рівень фінансової незалежності підприємства від кредиторів; - коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів (коефіцієнт фінансового ризику) - характеризує структуру фінансових ресурсів підприємства. Розраховується як частка від розподілу суми позикових коштів на суму власного капіталу; - коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування) - показує, скільки власного капіталу припадає на 1 грн позикового капіталу; - коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів - показує, скільки довгострокових позикових коштів використано для фінансування активів підприємства поряд із власними коштами. Розраховується діленням суми довгострокових кредитів та інших довгострокових позикових коштів на обсяг власного капіталу; - коефіцієнт довгострокових зобов'язань і забезпечень - визначає частину довгострокових зобов'язань і забезпечень в загальній сумі пасивів; - коефіцієнт поточних зобов'язань і забезпечень - показує частку поточних зобов'язань у загальній сумі зобов'язань підприємства. 	<ul style="list-style-type: none"> - коефіцієнт рентабельності капіталу - характеризує рівень чистого прибутку, який генерується сукупним обсягом капіталу підприємства; - коефіцієнт рентабельності власного капіталу - характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство. Розраховується як відношення суми чистого прибутку до середньорічної суми власного капіталу; - коефіцієнт рентабельності позикового капіталу - характеризує рівень прибутковості позикового капіталу, використовуюваного підприємством. Розраховується як відношення чистого прибутку до середньорічної суми позикового капіталу; - коефіцієнт загальної капіталовіддачі - характеризує обсяг виробленої продукції, що припадає на одиницю капіталу, використовуюваного в операційному процесі. Розраховується як відношення виручки до середньорічної суми основного і оборотного капіталу; - коефіцієнт капіталовіддачі власного капіталу - характеризує обсяг реалізованої продукції, яка припадає на одиницю власного капіталу. Розраховується як відношення виручки від реалізації до середньорічної суми власного капіталу; - коефіцієнт капіталовіддачі позикового капіталу характеризує обсяг реалізованої продукції, яка припадає на одиницю позикового капіталу. Розраховується як відношення виручки від реалізації до середньорічної суми позикового капіталу; - період обороту капіталу підприємства - характеризує число днів, протягом яких здійснюється один оборот власних та позикових коштів, а також капіталу в цілому. Розраховується як відношення середньорічної вартості капіталу до одноденного обсягу реалізації продукції; - коефіцієнт оборотності - показує кількість повних оборотів, які здійснюються оборотним капіталом за період часу, що аналізується. Розраховується як відношення виручки від реалізації до середньорічної вартості оборотних коштів; - рентабельність власного капіталу за Cash-flow - показує чистий грошовий потік у результаті операційної діяльності на одиницю власного капіталу.

Раціональне управління капіталом підприємств включає такі етапи:

- виявлення та формулювання проблеми чи задачі управління капіталом підприємств, що повинна бути вирішена на базі використання минулого досвіду та наявних даних;
- прийняття управлінського рішення щодо використання капіталу та його реалізація;
- аналіз результатів прийнятого рішення з погляду можливих способів його модифікації чи зміни, а також врахування його результатів у процесі нагромадження досвіду, який може бути використаний у майбутньому.

Ефективність діяльності значною мірою залежить від рівня розвитку та вдосконалення системи управління капіталом.

У другому розділі **«Оцінка досягнутого рівня формування та ефективності використання капіталу підприємства»** – проведений аналіз складу, структури та динаміки джерел формування капіталу та показників ефективності використання фінансових ресурсів досліджуваного підприємства. Розглянуто джерела формування капіталу підприємства, подана їх класифікація та досліджено роль власних та позикових джерел у забезпеченні ефективної діяльності підприємства.

Результати горизонтального і вертикального аналізу джерел формування капіталу СВК «Андріївський» свідчать про наявність переважно позитивних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією пасиву балансу. У 2017 р. порівняно з 2015 р. вартість джерел формування капіталу збільшилася на 276 млн 65 тис. грн, або у 2,3 разів. При цьому власний капітал зріс на 143 млн 219 тис. грн (у 2,4 разів), а зобов'язання і забезпечення збільшилися на 132 млн 846 тис. грн (в 2,2 рази). Така динаміка складових пасиву балансу зумовила зростання частки власного капіталу в джерелах формування капіталу і, відповідно, зниження частки зобов'язань і забезпечень. Отже, досліджуване підприємство дещо підвищило рівень фінансової стійкості за критерієм забезпеченості власним капіталом.

У складі власного капіталу зареєстрований капітал залишається без змін і протягом всього періоду дослідження становить 4 млн 926 тис. грн. Також незмінною є і величина додаткового капіталу, а саме 7 млн 202 тис. грн. За останні три роки резервний капітал СВК «Андріївський» також не змінювався і становив 13 млн 308 тис. грн. У 2017 р. порівняно з 2015 р. нерозподілений прибуток збільшився на 143 млн 219 тис. грн, або в 2,8 рази.

Як позитивний фактор можна вважати скорочення залежності досліджуваного підприємства від довгострокових зобов'язань і забезпечень.

Показники структури джерел формування капіталу (пасивів) СВК «Андріївський» за 2015 – 2017 рр. у табл. 2.

За рівнем і динамікою показників структури джерел формування капіталу СВК «Андріївський» за 2015 – 2017 рр. позитивними характеристиками майнового стану підприємства є зниження частки довгострокових зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу (із 2,9 % в 2015 р. до 0,5 % в 2017 р.) та зниження частки довгострокових зобов'язань і у зобов'язаннях і забезпеченнях (з 5,7 % в 2015 р. до 0,9 % в 2017 р.).

Відносні показники структури джерел формування капіталу (пасивів) СВК «Андріївський» за 2015 – 2017 рр. (станом на кінець року), %

Показник	2015 р.	2016 р.	2017 р.	Відхилення (+,-) 2017 р. від 2015 р., в. п.
Частка, %				
власного капіталу в джерелах формування капіталу	48,5	44,6	50,4	+1,9
зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу	51,5	55,4	49,6	-1,9
довгострокових зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу	2,9	0,9	0,5	-2,4
довгострокових зобов'язань і забезпечень у зобов'язаннях і забезпеченнях	5,7	1,6	0,9	-4,8
поточних зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу	48,6	54,5	49,2	+0,6
поточних зобов'язань і забезпечень у зобов'язаннях і забезпеченнях	94,3	98,4	99,1	+4,8
поточної кредиторської заборгованості в джерелах формування капіталу	42,7	35,0	28,0	-14,7
поточної кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях	82,8	63,3	56,4	-26,4
поточної кредиторської заборгованості в поточних зобов'язаннях і забезпеченнях	87,8	64,3	56,9	-30,9

Ще однією позитивною характеристикою майнового стану підприємства є підвищення частки власного капіталу в джерелах формування капіталу з 48,5 % в 2015 р. до 50,4 % на кінець 2017 року (на 1,9 в. п.) та відповідно скорочення частки зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу з 51,5 % в 2015 р. до 49,6 % в 2017 р.

До позитивної тенденції у майновому стані підприємства за показниками структури пасивів належить скорочення частки поточної кредиторської заборгованості в загальній сумі капіталу з 42,7 % в 2015 р. до 28,0 % в 2017 р.; зниження частки поточної кредиторської заборгованості в зобов'язаннях і забезпеченнях з 82,8 % в 2015 р. до 56,4 % в 2017 р. Незважаючи на таку динаміку, залежність підприємства від поточної кредиторської заборгованості в 2017 р. є високою.

Ефективність використання капіталу характеризується його прибутковістю (рентабельністю) – відношенням суми прибутку до середньорічної суми капіталу. Показники рентабельності капіталу відображають ефективність використання капіталу підприємства та його складових.

Коефіцієнти окупності капіталу загалом і власного капіталу зокрема показують скільки підприємство одержало чистого доходу (виручки) від реалізації продукції в розрахунку на 1 грн середньорічної вартості відповідно капіталу загалом і власного капіталу зокрема.

Показники рентабельності та окупності капіталу СВК «Андріївський» за 2015 – 2017 рр. наведено у табл. 3.

Показники рентабельності та окупності капіталу СВК «Андріївський» за 2015 – 2017 рр.

Показник	Роки			Відхилення (+,-) 2017 р. від 2015 р.
	2015	2016	2017	
Показники рентабельності капіталу				
Загальна рентабельність сукупного капіталу, %	60,2	19,4	34,4	-25,8
Чиста рентабельність сукупного капіталу, %	60,2	19,4	34,4	-52,8
Загальна рентабельність власного капіталу, %	125,2	42,4	72,3	-52,8
Чиста рентабельність власного капіталу, %	125,2	42,4	72,3	+36,4
Загальна рентабельність основних засобів і запасів, %	211,9	124,6	248,3	+36,4
Показники окупності капіталу				
Коефіцієнт окупності сукупного капіталу	0,224	0,064	0,146	+0,466
Коефіцієнт окупності власного капіталу	0,466	0,139	0,307	+1,7
Період окупності сукупного капіталу, років	1,7	5,1	2,9	+0,8
Період окупності власного капіталу, років	0,8	2,4	1,4	

У 2016 р. порівняно з 2014 р. СКВ «Андріївський» має негативну динаміку майже всіх показників рентабельності сукупного капіталу. Так в 2015 р. на 1 грн сукупного капіталу було одержано лише 60,2 коп. чистого прибутку, а в 2017 р. – 34,4 коп. Негативною є динаміка рентабельності власного капіталу. За період 2015 – 2017 рр. чиста рентабельність власного капіталу зменшилася з 125,2 % до 72,3 % (52,8 в. п.). Проте, позитивною за цей же час у СВК «Андріївський» є динаміка загальної та чистої рентабельності основних засобів і запасів збільшилася з 211,9 % до 248,3 % (36,4 в. п.). В 2017 р. порівняно з 2015 р. період окупності сукупного капіталу збільшився з 1,7 років в 2015 р. до 2,9 років в 2017 р. (на 1,7 років), а період окупності власного капіталу збільшився з 0,8 років до 1,4 років (на 0,8 років)

На основі проведеного факторного аналізу встановлено, лише підвищення прибутковості реалізації продукції мало позитивний вплив на ефективність використання власного капіталу в 2017 р. порівняно з 2015 р., а єдиним фактором збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) стало нарощування майнового потенціалу підприємства.

Таким чином, ефективність використання капіталу підприємства є багатозв'язковим процесом і полягає в економічній вигоді, яку отримує як суспільство, так і власники та працівники підприємства.

У третьому розділі **«Напрями оптимізації джерел формування та підвищення ефективності використання капіталу підприємства»** – розглянуто методи оптимізації структури капіталу та особливості їх застосування на різних стадіях життєвого циклу підприємства, наголошено на перевагах та недоліках використання власного і позикового капіталу в процесі ведення господарської діяльності підприємства, обґрунтовано напрями підвищення ефективності використання капіталу досліджуваного підприємства.

У процесі формування структури капіталу кожного суб'єкта господарювання має бути врахована ціла низка чинників, серед яких варто

виокремити наступні: стадія життєвого циклу підприємства, кон'юнктура товарного та фінансового ринку, галузеві особливості операційної діяльності підприємства, тривалість операційного циклу, рентабельність діяльності, значення коефіцієнта операційного лівериджу, рівень кредитоспроможності, схильність власників до ризику (не дивлячись на те, що це є не економічним, а психологічним фактором), система оподаткування прибутку, рівень фінансової незалежності, інфляційні коливання тощо.

Серед низки методів, що дозволяють вирішити питання оптимізації структури капіталу, варто виокремити наступні:

- мінімізація середньозваженої вартості капіталу (для зниження вартості капіталу необхідно збільшувати ефективність та прибутковість активів, зменшуючи до того ж вартість залученого ззовні капіталу або підтримуючи його на мінімальному рівні);

- максимізація валової рентабельності активів на основі використання фінансового важелю (лівериджу), під яким розуміють ефект впливу використання позикових коштів на зміну прибутковості власних засобів.

- мінімізація рівня фінансових ризиків, що пов'язана з вибором дешевших джерел фінансування суб'єкта господарювання.

Згідно даних табл. 4 мінімальна середньозважена вартість капіталу, а саме 23,80 %, досягається при власному та запозиченому капіталі в співвідношенні: 50 % – власного та 50 % запозиченого.

Таблиця 4

Оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації вартості капіталу СВК «Андріївський»

Показники	Фактично 2017 р.	Варіанти структури капіталу										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Загальна потреба в капіталі, %	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
- у т. ч. власний капітал	50,4	100	90	80	70	60	50	30	20	10	0	
- позиковий капітал	49,6	0	10	20	30	40	50	70	80	90	100	
Вартість власного капіталу, %	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3	29,3
Середньозважена вартість позикового капіталу	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8	15,8	31,2	31,2	31,2	31,2	
Премія за ризик	3,5	0,0	0,5	1,0	1,5	2,0	2,5	4,5	5,5	6,5	7,0	
Вартість позикового капіталу враховуючи премію за ризик	19,3	15,8	16,3	16,8	17,3	17,8	18,3	35,7	36,7	37,7	38,2	
Вартість складових елементів капіталу:												
- власного, %	14,77	29,30	26,37	23,44	20,51	17,58	14,65	8,79	5,86	2,93	0,00	
- запозиченого, %	9,57	0,00	1,63	3,36	5,19	7,12	9,15	24,99	29,36	33,93	38,20	
Середньозважена вартість капіталу, %	24,34	29,30	28,00	26,80	25,70	24,70	23,80	33,78	35,22	36,86	38,20	

Така структура пояснюється тим, що у складі позикового капіталу станом на 2017 р. значну питому вагу займає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, інша поточна заборгованість, вартість яких є незначною, а тому середньозважена вартість позикового капіталу порівняно із вартістю власного є набагато нижчою. Подальше зростання середньозваженої вартості капіталу зумовлене тим, що залучення позикових коштів буде відбуватися за рахунок банківських кредитів, відповідно вартість яких, враховуючи премію за ризик, є значно вища, ніж вартість позикового капіталу, сформованого за рахунок кредиторської заборгованості.

А отже, оскільки позиковий капітал обходиться підприємству «дешево», вигідно його залучати у значній кількості, однак ситуація може змінитись при появі банківських кредитів вартість яких вища за вартість іншої заборгованості.

Наступним кроком на шляху доцільності залучення позикового капіталу є аналіз доцільності залучення кредитів банку на основі розрахунку ефекту фінансового лівериджу (табл. 5).

Таблиця 5

**Розрахунок ефекту фінансового важеля для СВК «Андріївський»
за 2015 – 2017 рр.**

Показники	2015 р.	2016 р.	2017 р.
Вихідні дані			
Валовий прибуток, тис. грн	64051	49760	171134
Середньорічна вартість активів, тис. грн	133512	352029	490062
Середньорічна величина позикового капіталу, тис. грн	69325	190715	257139
Середньорічна величина власного капіталу, тис. грн	64187	161314	232923
Середньозважена вартість позикового капіталу, %	14,4	15,7	15,8
Розрахункові дані			
Валова рентабельність активів, %	48,0	14,1	35,9
Податковий коректор	1,00	1,00	1,00
Диференціал фінансового важеля	33,6	-1,6	20,1
Плече фінансового важеля	1,080	1,182	1,104
Ефект фінансового важеля, %	36,2	-1,9	22,2

Ефект фінансового важеля має позитивне значення в 2015 р. та в 2017 р., яке в 2015 р. становило 36,2 %, а в 2017 р. – 22,2 %. Значення ефекту фінансового важеля більше 0, пов'язане із тим, що відсотки за кредит нижчі за коефіцієнт валової рентабельності активів. В 2016 р. ефект фінансового важеля має від'ємне значення. Отже, можна зробити висновок, що станом на 2017 р. СВК «Андріївський» доцільно залучати позикові ресурси.

Оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня фінансової рентабельності СВК «Андріївський» дала змогу встановити, що оптимальною є структура капіталу для СВК «Андріївський», за якої частка власного капіталу становить 49,9 %, а запозиченого – відповідно 50,1 %. Саме за таких умов досягається найбільше значення коефіцієнта фінансової рентабельності – 38,611 %. При подальшому зростанні суми залучених банківських кредитів валова рентабельність активів має тенденцію до скорочення.

Управління структурою капіталу підприємства передбачає знаходження

компромісу між допустимим рівнем ризику та необхідним рівнем доходності власного капіталу в кожному конкретному випадку.

Основними шляхами забезпечення належного рівня фінансової стійкості та мінімізації ризиків, що генерує підприємство, є створення умов для фінансування діяльності як на основі використання власних ресурсів, так і за рахунок кредитних операцій. При цьому слід чітко визначити переваги та недоліки придбання засобів за рахунок різних джерел. Зазначимо, що поліпшення майнового стану за рахунок власних джерел в більшості випадків є можливим при наявності позитивних показників фінансових результатів. В іншому випадку більш реальним шляхом є залучення коштів зовнішніх інвесторів, що в свою чергу зменшить потребу підприємства у кредитних ресурсах. Метою проведення такої процедури є формування належного рівня виробничого потенціалу та фінансової стійкості, нівелювання проявів або загроз виникнення майнової кризи.

Отже, один із шляхів підвищення ефективності використання капіталу полягає в тому, щоб збалансувати співвідношення критеріїв прибутковості і платоспроможності допомогою підтримки відповідних розмірів і структури активів. У сучасних умовах функціонування підприємства проблема підтримки оптимальних розмірів і структури активів носить пріоритетний характер.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного в дипломній роботі дослідження отримано ряд результатів практичного і теоретичного характеру, зміст яких полягає в наступному:

1. На основі проведеного дослідження можна стверджувати, що як зарубіжні, так і вітчизняні науковці приділяли значну увагу визначенню такого поняття, як «капітал». Така неоднозначність трактувань категорії «капітал» може бути обґрунтована, по-перше, достатньо великою аспектною та широтою поняття, а, з іншого, об'єктивними змінами, що виникають в економіці та суспільстві з плином часу, розвитком товарних, грошових, валютних, фондових ринків, розвитком форм власності та зміною умов ефективного ведення бізнесу. Тож зазначимо, що капітал слугує джерелом формування активів підприємства, як основних, так і оборотних, які поєднуючись у виробничому процесі визначають фінансові результати діяльності підприємства, рівень його прибутковості, фінансової стабільності, платоспроможності, кредитоспроможності. Саме ефективне та раціональне поєднання складових капіталу визначає майбутнє кожного суб'єкта господарювання.

2. У системі управління підприємством управління капіталом займає визначальну роль. Від ступеня розуміння процесу руху капіталу підприємства значною мірою залежить адекватність і обґрунтованість управлінських рішень адміністрації підприємства, ефективність її роботи в ході досягнення основної мети. Достатній обсяг використовуваного капіталу підприємства забезпечує: стабілізацію та майбутнє потенційне зростання обсягів виробництва; необхідний рівень забезпечення підприємства матеріально-технічними ресурсами, а, отже, визначає здатність такого суб'єкта господарювання у процесі господарської

діяльності відшкодувати авансовані ресурси (у натуральному та фінансовому вигляді) в обсягах, що не будуть поступатися використаному.

3. Процес здійснення аналізу наявності та ефективності використання капіталу підприємства можна розділити на окремі складові: оцінка стану, структури та динаміки капіталу і оцінка ефективності використання капіталу підприємства.

4. Аналіз майна СВК «Андріївський» засвідчив, що за останні три роки вартість майна збільшилися на 276 млн 65 тис. грн, або в 2,3 раз, що свідчить про нарощування майнового потенціалу підприємства. При цьому необоротні активи збільшилися на 54,6 %, а оборотні активи зросли в 2,4 рази. Негативною характеристикою структури майна є зменшення не лише абсолютного розміру грошових коштів, а й їх питомої ваги у валюті балансу. До негативних моментів можна віднести зростання як абсолютного розміру дебіторської заборгованості, так і її питомої ваги у майні до 82,6 % в 2017 р., свідчить про погіршення розрахунків з контрагентами.

СВК «Андріївський» має ознаки абсолютної фінансової стійкості протягом 2015 – 2017 рр., адже власних оборотних коштів достатньо для формування запасів. За останні три роки баланс СВК «Андріївський» не був абсолютно ліквідним у зв'язку з нестачею високоліквідних оборотних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. Виконані розрахунки показників ліквідності СВК «Андріївський» свідчать про високий рівень розрахункової і майнової платоспроможності та позитивну динаміку майже всіх показників ліквідності (за винятком коефіцієнта абсолютної ліквідності та коефіцієнта платоспроможності). Варто відмітити, що фактичні значення майже всіх коефіцієнтів відповідають нормативам (окрім коефіцієнта абсолютної ліквідності та коефіцієнта платоспроможності). Зростання у динаміці значень основних і допоміжних коефіцієнтів ліквідності вказує на підвищення рівня платіжних можливостей підприємства щодо виконання поточних зобов'язань і забезпечень з урахуванням використання відповідних груп платіжних засобів.

За останні три роки чистий прибуток СВК «Андріївський» збільшився в 2,1 рази. Досліджуване підприємство має позитивну динаміку абсолютно всіх показників рентабельності витрат. Так спостерігається підвищення показників, які характеризують прибутковість основної, операційної та в цілому господарської діяльності підприємства. Позитивною є також динаміка показників окупності витрат, серед яких збільшення коефіцієнтів окупності операційних витрат, адміністративних витрат та витрат на збут. Спостерігається також збільшення показників рентабельності доходу від операційної діяльності.

5. Результати горизонтального і вертикального аналізу джерел формування капіталу свідчать про наявність переважно позитивних ознак і тенденцій у майновому стані підприємства за інформацією пасиву балансу, а саме: у 2017 р. порівняно з 2015 р. вартість джерел формування капіталу збільшилася у 2,3 рази. При цьому власний капітал зріс у 2,4 разів, а зобов'язання і забезпечення збільшилися в 2,2 рази. Така динаміка складових пасиву балансу зумовила зростання частки власного капіталу в джерелах формування капіталу і, відповідно, зниження частки зобов'язань і забезпечень. Отже, досліджуване

підприємство забезпечило незначне зростання рівня фінансової стійкості за критерієм забезпеченості власним капіталом.

У структурі пасивів за характером формування (власністю) частка власного капіталу зростає з 48,5 % до 50,4 %, а позикового капіталу відповідно скоротилася з 51,5 % до 49,6 %. За рівнем відповідальності власного капіталу зареєстрований (пайовий) капітал залишився незмінний, а додатковий капітал збільшився в 2,4 рази. За тривалістю використання постійний капітал збільшився в 2,42 разів, а змінний капітал – в 2,35 разів. У структурі зобов'язань за ознакою терміновості сплати частка найбільш термінових зобов'язань скоротилася до 56,4 % в 2017 р., а частка короткострокових зобов'язань і забезпечень в 2017 р. становила 42,7 %. Відповідно частка довгострокових зобов'язань і забезпечень скоротилася до 0,9 % в 2017 р.

За рівнем і динамікою показників структури джерел формування капіталу (пасивів) позитивними характеристиками майнового стану підприємства є: зниження частки довгострокових зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу, а також зниження частки довгострокових зобов'язань і у зобов'язаннях і забезпеченнях. До негативної тенденції у майновому стані підприємства за показниками структури пасивів належить скорочення частки власного капіталу в джерелах формування капіталу та зростання частки зобов'язань і забезпечень у джерелах формування капіталу.

За результатами горизонтального і вертикального аналізу власного капіталу підприємства у 2017 р. порівняно з 2015 р. його вартість зростає. Це відбулося за рахунок зростання величини нерозподіленого прибутку в 2,8 рази. Так станом на кінець 2017 р. в структурі власного капіталу 89,8 % займає нерозподілений прибуток, 5,3 % – резервний капітал, 2,9 % – додатковий капітал та 2,0 % – зареєстрований капітал. У цілому склад і структура власного капіталу підприємства сприяють ефективному його використанню. Зміни в складі і структурі позикового капіталу свідчать про зростання використання підприємством кредитів банків і зростання абсолютної величини кредиторської заборгованості. Проте її питома вага у складі позикового капіталу має тенденцію до скорочення – з 82,8 % в 2015 р. до 56,4 % в 2017 р.

Результати виконуваних розрахунків свідчать про достатній рівень фінансової стійкості підприємства за показниками структури джерел формування капіталу. Привертає увагу високий рівень коефіцієнтів страхової стабільності.

6. Досліджуване підприємство за 2015 – 2017 рр. має негативну динаміку показників рентабельності сукупного та власного капіталу. Проте спостерігається позитивна динаміка рентабельності основних засобів і запасів.

7. Основним завданням оптимізації структури капіталу є формування структури капіталу, яка забезпечила б розвиток підприємства і створення умов, за яких підприємство отримує максимальний прибуток. Серед методів оптимізації структури капіталу варто відмітити: мінімізацію середньозваженої вартості капіталу, максимізацію валової рентабельності активів на основі використання фінансового важеля (лівериджу), мінімізацію рівня фінансових ризиків, що пов'язана з вибором дешевших джерел фінансування суб'єкта

господарювання. Згідно проведених розрахунків мінімальна середньозважена вартість капіталу, а саме 23,80 %, досягається при власному та запозиченому капіталі в співвідношенні: 50 % – власного та 50 % запозиченого. Така структура пояснюється тим, що у складі позикового капіталу станом на 2017 р. значну питому вагу займає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, інша поточна заборгованість, вартість яких є незначною, а тому середньозважена вартість позикового капіталу порівняно із вартістю власного є набагато нижчою. Подальше зростання середньозваженої вартості капіталу зумовлене тим, що залучення позикових коштів буде відбуватися за рахунок банківських кредитів, відповідно вартість яких, враховуючи премію за ризик, є значно вища, ніж вартість позикового капіталу, сформованого за рахунок кредиторської заборгованості.

Значення ефекту фінансового важеля більше 0, пов'язане із тим, що відсотки за кредит нижчі за коефіцієнт валової рентабельності активів. Таким чином, можна зробити висновок, що СВК «Андріївський» доцільно залучати позикові ресурси.

Оптимальною є структура капіталу для СВК «Андріївський», за якої частка власного капіталу становить 49,9 %, а запозиченого – відповідно 50,1 %. Тож варто відмітити, що на сьогоднішній день керівництву СВК «Андріївський» доцільно залучати довгострокові банківські кредити за наявною ціною для здійснення господарської діяльності.

Враховуючи результати проведених теоретичних та аналітичних досліджень на СВК «Андріївський» пропонується впровадити наступні заходи по удосконаленню структури капіталу підприємства:

- 1) забезпечити відповідність капіталу, який залучається, обсягу активів, які формуються на підприємстві, тобто оборотних і необоротних активів;
- 2) забезпечити оптимальність структури капіталу з позицій ефективного функціонування;
- 3) забезпечити мінімізацію витрат з формування капіталу з різних джерел, така мінімізація здійснюється в процесі управління вартістю капіталу і структурою капіталу;
- 4) забезпечити високоефективне використання капіталу в процесі господарської діяльності.

Підсумовуючи, варто відмітити, що визначаючи оптимальну структуру капіталу суб'єкта господарювання, варто враховувати не лише вартість залучення банківських кредитів, а й враховувати кінцевий результат діяльності підприємства, показники резерву капіталу, рентабельності капіталу підприємства та кредитоспроможності, також головну мету діяльності підприємства та його плани на майбутнє.

Таким чином, одне із завдань підвищення ефективності використання капіталу підприємства полягає у тому, щоб збалансувати співвідношення критеріїв дохідності і платоспроможності у вигляді підтримки відповідних розмірів та структури джерел формування пасивів. За сучасних умов функціонування підприємства проблема підтримки оптимального розміру і структури капіталу носить пріоритетний характер.

Отже, при виборі джерел фінансування діяльності підприємства необхідно враховувати як їх вартість, так і доступність. Оптимальна комбінація зовнішніх та внутрішніх джерел фінансування має сприяти збільшенню рівня рентабельності капіталу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1. Сікач В. М. Капітал підприємства (власний та позиковий) як джерело формування основних засобів / В. М. Сікач, І. І. Колесник // Збірник наукових праць за результатами наукової роботи факультету обліку та фінансів [«Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу»]. – Полтава : ПДАА, 2018. – Вип. 18. – Том 2. – С. 50 – 53.

2. Сікач В. М. Оптимізація джерел формування капіталу підприємства / В. М. Сікач // матеріали студентської наукової конференції Полтавської державної аграрної академії, 25 – 26 квітня 2018 р. Том 1. – Полтава : РВВ ПДАА, 2018. – С. 368 – 369.

Анотація

Сікач В. М. Фінансові аспекти формування та підвищення ефективності використання капіталу підприємства. – Рукопис.

Дипломна робота на здобуття кваліфікації «Магістр фінансів, банківської справи та страхування» за освітньо-професійною програмою Фінанси, банківська справа та страхування спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування». – Полтавська державна аграрна академія, Полтава, 2018.

У дипломній роботі розглянуто теоретичні, методичні та практичні проблеми формування капіталу підприємства, проаналізовано сутність капіталу підприємства як економічної категорії, висвітлено значення його в умовах становлення ринкових відносин, систематизовано термінологію та запропоновано класифікацію капіталу за різними ознаками.

Досліджено теоретичні підходи до управління процесом формування капіталу на підприємстві. Розглянуто процес формування капіталу підприємств за рахунок власних і позикових джерел. Наголошено на основних перевагах та проблемних аспектах використання як власних ресурсів формування капіталу, так і залучених джерел.

Проведений аналіз складу, структури та динаміки капіталу та здійснено оцінку ефективності використання капіталу досліджуваного підприємства.

Досліджено методи оптимізації структури капіталу та особливості їх застосування на різних стадіях життєвого циклу підприємства. Наголошено на перевагах та недоліках використання власного і позикового капіталу в процесі ведення господарської діяльності підприємства.

Окреслено чинники, які повинні бути підґрунтям в процесі формування оптимальної структури капіталу підприємств, враховуючи особливості діяльності та фази циклічного розвитку.

Визначено напрями забезпечення належного рівня фінансової стійкості та мінімізації ризиків, що генерує підприємство, на основі використання як

власних, так і позикових джерел формування фінансових ресурсів.

Обґрунтовано шляхи підвищення ефективності використання капіталу підприємства.

Ключові слова: капітал, власний капітал, позиковий капітал, ефективність, формування капіталу, джерела формування капіталу, управління капіталом, вартість капіталу, середньозважена вартість капіталу, оптимальна структура капіталу, фінансовий ліверидж.

Аннотация

Сикач В. Н. Финансовые аспекты формирования и повышения эффективности использования капитала предприятия. – Рукопись.

Дипломная работа на соискание квалификации «Магистр финансов, банковского дела и страхования» по образовательно-профессиональной программе Финансы, банковское дело и страхование специальности «Финансы, банковское дело и страхование». – Полтавская государственная аграрная академия, Полтава, 2018.

В дипломной работе рассмотрены теоретические, методические и практические проблемы формирования капитала предприятия, проанализированы сущность капитала предприятия как экономической категории, показано значение ее в условиях становления рыночных отношений, систематизированы терминологию и предложена классификация капитала по различным признакам.

Исследованы теоретические подходы к управлению процессом формирования капитала предприятия. Рассмотрен процесс формирования капитала предприятий за счет собственных и заемных источников. Отмечено основных преимуществ и проблемных аспектах использования как собственных ресурсов формирования капитала, так и привлеченных источников.

Проведен анализ состава, структуры и динамики капитала и осуществлена оценка эффективности использования капитала исследуемого предприятия.

Исследованы методы оптимизации структуры капитала и особенности их применения на различных стадиях жизненного цикла предприятия. Сделан акцент на преимуществах и недостатках использования собственного и заемного капитала в процессе ведения хозяйственной деятельности предприятия.

Определены факторы, которые должны быть основой в процессе формирования оптимальной структуры капитала предприятий, учитывая особенности деятельности и фазы циклического развития.

Обоснованы направления обеспечения надлежащего уровня финансовой устойчивости и минимизации рисков, генерирует предприятие, на основе использования как собственных, так и заемных источников формирования финансовых ресурсов.

Обоснованы пути повышения эффективности использования капитала предприятия.

Ключевые слова: капитал, собственный капитал, заемный капитал, эффективность, формирование капитала, источники формирования капитала, управление капиталом, стоимость капитала, средневзвешенная стоимость

капитала, оптимальная структура капитала, финансовый левиредж.

Summary

Sikach V. M. Financial aspects of the formation and increase of the efficiency of capital use of the enterprise. - Manuscript.

Thesis for obtaining the qualification «Master of Finance, banking and insurance» specialty «Finance, banking and insurance». – Poltava State Agrarian Academy, Poltava, 2018.

The thesis deals with theoretical, methodical and practical problems of forming the capital of the company, examines the nature of the company's capital as an economic category, shows its significance in the conditions of formation of market relations, a systematic terminology and the classification of capital according to different characteristics.

Theoretical approaches to the management of the process of capital formation in the enterprise. The process of capital formation of enterprises through equity and debt sources. Emphasized the main advantages and problematic aspects of the use of own resources as capital formation and borrowed sources.

The analysis of composition, structure and dynamics of capital and assess the efficiency of use of capital of the studied enterprises.

Investigated methods of optimizing the capital structure and peculiarities of their application at different stages of the enterprise life cycle. Focuses on the advantages and disadvantages of using equity and borrowed capital in the process of doing business enterprise.

The factors which should be the basis of formation of the optimum capital structure at enterprise are outlined considering the specifics of activity and phases of cyclic development.

The directions of ensuring the proper level of financial stability and minimization of risks generated by enterprise are proved on the basis of the own and loan sources of financial resources' formation.

The ways of increase of efficiency of use of capital of the company.

Key words: capital, own capital, loan capital, efficiency, capital formation, capital sources, capital management, cost of capital, weighted average capital value, optimum capital structure, financial leverage.